Α/Α: 1057716
Εντυπο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Ημ/νία: 24/05/2003
Σελίδα: 32
Κατηγορία: Κριτική θεάτρου

Η τηλεόραση στο θέατρο

Μέγας καταλύτης και ισοπεδωτής

Της ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΜΑΤΖΙΡΗ

Με 110 τόσα θέατρα που λειτουργούν στην Αθήνα τους τελευταίους χειμώνες, είναι αντικειμενικά αδύνατο στην κριτική να ικανοποιεί το αίτημα της επικαιρότητας. Μοιραία, θα σχολιάσει και περιπτώσεις που εγκαινίασαν τις παραστάσεις τους πριν μερικούς μήνες. Για όσους νομίζουν πως η κριτική είναι ένα είδος αυτοδιορισμένης αγορανομίας θεαμάτων, επιφορτισμένης να λέει στον υποψήφιο θεατή τι να δει και τι όχι, μια τέτοια παραβίαση των κανόνων επικαιρότητας είναι απαράδεκτη.

Αλλά για εκείνους που πιστεύουν ότι ο ρόλος της είναι λιγότερο αστυνομικός και ρυθμιστικός της ταμειακής κίνησης και δουλειά της είναι να συμβάλλει μακροπρόθεσμα στη διαμόρφωση της ευαισθησίας του θεατή, προσφέροντάς του ιδέες και συστηματικά διατυπωμένες εντυπώσεις από την καλλιτεχνική κίνηση του τόπου -η επικαιρότητα των σχολίων δεν μετριέται με την απόστασή τους από την πρεμιέρα.

Εχοντας επισκεφθεί έξι από τις οχτώ παραγωγές του Ομίλου «Γενική θεαμάτων», διαπιστώνει κανείς την προτίμηση των επιχειρηματιών του στην ψυχαγωγία. Οι ουρές στα ταμεία τούς ανταμείβουν για αυτή τη σταυροφορία ανακούφισής μας από τα βάσανα μιας όλο και πιο πιεστικής καθημερινότητας. Μαγική συνταγή -σε απάντηση στις τόσες παραστάσεις που για πολλούς εξαντλούνται σε αισθητικές επιδεξιότητες, πολυτελή πλήξη και καταθλιπτικά σκιαγραφήματα, άσχετα με τη σημερινή κοινωνία- είναι ένας νέος τύπος κωμωδίας, παράρτημα των ψυχαγωγικών προγραμμάτων της ΤιΒί, που σκέφτεται και μιλά στη γλώσσα του σύγχρονου Ελληνα.

Ενα θεατρόμορφο ξεπατίκωμα αληθινής ζωής με τρέχοντες ασήμαντους προβληματισμούς, κυνική κατάφαση του ευτελούς, σφήνες πολιτικοποιημένης επίγνωσης, «επικοινωνιακές» λεκτικές τολμηρότητες και έναν τηλεοπτικό νατουραλισμό που διαπραγματεύεται και τα τελευταία οχυρά της γνήσιας θεατρικής τέχνης. Πρωταγωνιστές δημοφιλών τηλεοπτικών εκπομπών μεταφέρονται «πακέτο» στη θεατρική σκηνή, κράχτες που με τη βοήθεια κάποιων κειμένων αξιοποιούν εμπορικά τις εμφανίσεις τους στο γυαλί σε ώρες υψηλής θεαματικότητας, εξαργυρώνοντας το περιορισμένης προθεσμίας γραμμάτιο της λαϊκής εύνοιας.

Η επέλαση και στο θέατρο του μπιγκμπραδερίστικου ρεαλισμού λίγη σχέση έχει με την πολύτιμη αποστολή του θεάτρου. Ως απομίμηση ζωής, που παίζει τον εαυτό της (τη χάρη έχει πάντα το πρωτότυπο), είναι μια επιχείρηση μαζικοποίησης της μούσας του θεάτρου με συνταγές θεαματικότητας που δεν καλλιεργούν την αγάπη στο θέατρο, αλλά εξαπλώνουν τις συνήθειες και τις προσδοκίες τού έτσι κι αλλιώς μαζικού (και μονότονου) πολιτισμού των μήντια. Βέβαια, ολοένα περισσότεροι αντιλαμβάνονται ότι η θέαση της εικονικής ζωής έχει γίνει πιο σημαντική από την ίδια τη ζωή. Οτι στην τηλεόραση και τις παραφυάδες της συναντώνται παγκοσμιοποίηση και ατομικότητα. Κατάργηση συνόρων και συρρίκνωση του

ανθρώπου σε ένα ιστορικά μοναδικό στάτους αυτονομίας. Θρίαμβος και συμφορά σε ένα. Παγκόσμια αγορά και μοναξιά.

Οι παραστάσεις που είδαμε δηλώνουν μια έγνοια για προσεγμένη όψη, γραφή, ερμηνείες. Προσδίδουν στον όρο λαϊκό θέαμα κάτι σαν αναβαθμισμένη σάτιρα για αναβαθμισμένους πρώην-προλετάριους. Σαράντα τόσα χρόνια μετά την «Αυλή των θαυμάτων», ο μέσος Ελληνας έχει ιδιόκτητο διαμέρισμα, κινητό, υπολογιστή, εξοχικό. Τέτοια είναι η χαρά μας που αναγνωρίζουμε τους εαυτούς μας ζωντανά και στο σανίδι (από την τηλεόραση, δόξα τω Θεώ, δεν έχουμε παράπονο), που δεν μας περνά απ' το μυαλό ότι το είδωλό μας δεν είναι διόλου κολακευτικό, ούτε το μακάριο απελευθερωτικό γέλιο που μας εκμαιεύεται. Βέβαια, υπήρξαν και κωμωδίες που μας διασκέδασαν «στη γλώσσα μας» χωρίς να μας ξεφτιλίζουν.

*Το Δώρο (σκηνοθεσία Αλέξανδρου Ρήγα-σκηνικά Γιώργου Γαβαλά), δεν συγκαταλέγεται σε αυτές. Η παράσταση ελάχιστες προϋποθέσεις προσφέρει για θεατρική αξιολόγηση, καθώς σαν σφυρηλατημένη προκαταβολικά στα στούντιο μοιάζει με προέκταση της νέας απερίγραπτης διαστροφικής κακογουστιάς της βιομηχανίας των ριαλιτο-παίγνιδων και του κίτρινου ρεπορτάζ, με νοσηρό κρεσέντο φέτος τους κανιβαλικούς «Στάβλους της Εριέτας Ζαΐμη» των ίδιων συγγραφέων -κατακόμβη μερικών από τους καλύτερους ηθοποιούς του κωμικού μας θεάτρου.

Πουθενά ο θεατής δεν θα αισθανθεί πιο κοντά στο θεατρικό σανίδι όσο σε αυτό το άδωρο «Δώρο». Οπως στα ρωμαϊκά τσίρκα, όπου το έπαθλο κέρδιζε η πιο «γνήσια» συμμετοχή, στο πάλκο του Θεάτρου Κιβωτός, με πρόσχημα τη διακωμώδηση, αποθεώνεται γλαφυρή, περιεκτική, ολοζώντανη, όλη η ένδοξη κατινιά μας. Το παραλήρημα συγχέεται με οίστρο, καθώς με εξιμπισιονιστική ακράτεια βγαίνουν στη φόρα οι ζοφερές πτυχές της πολιτικής και κοινωνικής ζωής μας, μαζί με τα προσωπικά βίτσια του νεοέλληνα. Ετσι μαθαίνουν όσοι δεν ήξεραν, ότι η βιντεοσκόπηση της συζυγικής συνουσίας βοηθά την πλήξη γονιών και παιδιών, ότι τα διαπλεκόμενα στο σπίτι, στη δουλειά, στην πολιτική είναι το φυσικότερο πράγμα του κόσμου, όπως ο κιτρινισμός, ο σεξισμός, τα πισώπλατα μαχαιρώματα, η παιδεραστία κ.λπ.

«Δεν του δίνω στόμα και κώλο», καυχιέται γενναία η Μάρθα (Χρύσα Ρώπα), «μ.... μου το κάνατε το σπίτι μου», ανταπαντά ο συμβίος της (Γιώργος Νινιός). Αυνανισμός, Αλβανοί, χαρτορίχτρες, η ανατομία της πεολειξίας, ανάκατα με Αρμάνι, Βίσση, Νίτρο -όλα στη διαπασών. Καθώς είναι δύσκολο να σοκάρεις οιονδήποτε, γιατί η έννοια της πρόκλησης έχει ξεθωριάσει εντελώς και το γυμνό έχει καταντήσει σαν ντυμένο, το μόνο που μπορεί να σκανδαλίσει ακόμα ως «ανήθικο» είναι η κακογουστιά και η κουταμάρα. Αυτά συνιστούν πλέον «βλασφήμια». Κρίμα, γιατί και οι συγγραφείς έχουν ταλέντο (το απέδειξαν πρόπερσι στους τηλεοπτικούς «Δυο ξένους») και οι ηθοποιοί ακτινοβολία... (Επιπλέον: Ελένη Καστάνη, Παύλος Κοντογιαννίδης).

*Ο τίτλος «Τελευταίες ημέρες της Πομπηίας» του Θοδωρή Πετρόπουλου, σκηνοθεσία Κυριακής Σπανού, θα ταίριαζε στους παρακμιακούς του «Δώρου», γιατί μια χαρά άνθρωποι δείχνει η παρέα στο νέο Θέατρο Εμπορικόν του Ψυρρή. Στο «ρωμαϊκό» περιστρεφόμενο σκηνικό (Γιώργος Γαβαλάς), σε ανέμελους ήχους αμερικάνικου μιούζικαλ, οι παράλληλες δράσεις σαν νούμερα επιθεώρησης, με συγκρατημένα επιθεωρησιακές ερμηνείες (κέρδος), σατιρίζουν τον νεοέλληνα, σπιρτόζικα, χωρίς αδιέξοδες αθυροστομίες.

Στην έκλυτη Πομπηία η λάβα του Βεζούβιου ήρθε σαν μια κάποια λύση. Στην εξαγριωμένη Αθήνα του 2003, τι μπορεί να προσδοκά κανείς σαν κάθαρση; Για την ώρα, ξεχνιόμαστε με τον τηλεοπτικό «Ασκητή» (Χρήστος Χατζηπαναγιώτης) που επιλαμβάνεται το πρόβλημα της ανόρθωσης πέους και πρόωρης εκσπερμάτωσης,

τη μάνα (Υβόννη Μαλτέζου σε παλιές φόρμες «Ελεύθερου Θεάτρου»), που μετά το σοκ ότι ο κανακάρης της (Αρης Σερβετάλης) πουλά σπέρμα στο Λονδίνο για να ζήσει, «συνέρχεται» με την εξευτελιστική τιμή («κορόιδο σε πιάσανε οι ασπρουλιάρες!»), τον αχαΐρευτο σπερματοδότη που σταδιοδρομεί ως τηλεοπτικός παρουσιαστής, τη μερακλού παντρεμένη (Φωτεινή Μπαξεβάνη) με τον βαρβάτο σύζυγο και τον ανίκανο εραστή, την επιστροφή στο σπίτι του ήρωα του Μπιγκμπράδερ (Α. Σερβετάλης), τα «αντιτρομοκρατικά» καρφώματα όποιου μας τη δίνει, το ομοφυλόφιλο ζευγάρι με κόρη από δανεική μήτρα και σουσούμια ετερόφυλων παντρεμένων, που ανατριχιάζουν με το στρέιτ σεξ ως το άκρον άωτον της ανωμαλίας, κ.ο.κ.

Κι εδώ έχουμε γνωστούς ηθοποιούς της τηλεόρασης να διακωμωδούν (τι ειρωνεία) το ψωμί τους. Στο Β' μέρος, η γήινη οξυδέρκεια και ο αυτοσαρκασμός ξεθυμαίνουν σε φλύαρα, φτωχά gags. Ομως κάτι μένει από το γέλιο της πρώτης ρέντας.

(Επιπλέον: Δημήτρης Μαυρόπουλος, Μαρία Λεκάκη, Βίκυ Σταυροπούλου).

*Και στα Μωρά τα φέρνει ο πελαργός στο Θέατρο Πειραιώς 131, ισχύει το κλίμα της συλλογικής εμψυχωτικής ψυχοθεραπείας σε -χρόνο- αστραπή των παραγωγών του Ομίλου, προς ενίσχυστη του εθνικού μας γοήτρου (ναι, είμαστε αμόρφωτες ασύδοτες Κατίνες, αλλά λεβέντες -που αντιστάθηκαν και στη Γερμανική Κατοχή- μάγκες με ψυχή, χαρά και λίμπιντο). «Ο δυτικός ορθολογισμός είναι για χέσιμο», αποφαίνονται οι συγγραφείς στο πρόγραμμα, με αναφορές σε Χάιντεγκερ και Καντ (!). Λες και το θέμα (Εβραίοι της Θεσσαλονίκης) και μια καλογραμμένη κωμωδία χρειάζονται «επιστημονική» κάλυψη.

Τα «Μωρά...» είναι μάλλον το καλύτερο πόνημα στον τομέα ελληνικό έργο του άλλου τηλεοπτικού διδύμου Θανάσης Παπαγεωργίου-Μιχάλης Ρέππας (σκηνοθεσία των ίδιων, σκηνικά Αντώνη Δαγκλίδη). Μεστή, χωρίς χοντροειδείς υπερβολές, εξαίρεση οι κάποιες μελό «κοιλιές», με όμορφες μουσικές γέφυρες του Μεσοπολέμου (Δημήτρης Ιατρόπουλος), η παράσταση έχει την ευγένεια παλιών ελληνικών ταινιών. Οι ηθοποιοί, μολονότι εθισμένοι στο ηλεκτρονικό μέσο, ανταποκρίνονται με ευαισθησία στις πνευματικές απαιτήσεις της σκηνής.

«Ο πατέρας είναι αναγκαίο κακό -καλύτερα ο πελαργός», και καλύτερα ακόμη ένας αμούστακος, ασθενικός Εβραίος (Οδυσσέας Παπασπηλιόπουλος) που από το κρησφύγετό του σπέρνει τους πολυπόθητους απογόνους στις δύο στέρφες κατοχικές νοικοκυρές (Μαρία Καβογιάννη, Καίτη Κωνσταντίνου). (Επιπλέον: Αλέξανδρος Αντωνόπουλος, Κώστας Κόκλας, Ελισάβετ Κωνσταντινίδου, Γιάννης Μπουραζάνας).

Με την τηλεόραση παντοδύναμη βασίλισσα της ψυχαγωγίας, νοσταλγούμε το θέατρο που όταν είναι στη φύση του, είναι τόσο δοξαστικά αναχρονιστικό που γίνεται και πάλι της μόδας...

Λεζάντες: Γιώργος Νινιός, Χρύσα Ρώπα, Ελένη Καστάνη, Παύλος Κοντογιαννίδης στο «Δώρο» των Ρήγα-Αποστόλου. Εδώ αποθεώνεται η κατινιά...
Πηγή: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Θέμα: ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ